Page 4 Mbiu

HIV waliin jiraachuu dandeessu

Tajaajilawwan kan SAYFSM, qajeelfamaa fi abdii akka argattaniif isin gargaaru.

Sagantaawwanii fi tajaajilaawwan kunneen SAYFSM –tti isiniif argamu:

- Afirikaanota HIV waliin jiraataniif gumii deggersaa miiraa fi kan hafuuraa
- Gorsaa fi Qorannoo HIV.
- Barnoota ittisa HIV/AIDS.
- HIV posatiivii warra ta'aniif kan kennamu gidduu seenuu kan dhibee ittisuu fi barumsa fayyaa.
- Aadaa fi afaaniin kan wal qabatan. meeshaalee barnootaa.
- To'annoo dhimma fayyaa.
- Abukaatoo kan yaalii fayyaa.
- Gorsa Fayyummaa Sammuu.
- Mana jireenyaatiif, miindeffamuudhaaf, deggersa hawaasaatiif, dulaaba soorataatiif, uffannaadhaaf, barnootaaf, seeraaf, meeshaalee mana keessaatiif, akkasumas fedhiiwwan kan biroof kan oolan, maddaa fi refiraala.

FREE HIV Testing Sites

SAYFSM ------651-644-3983
Clinic 555 -----651-266-1255
Red Door-----612-543-5555

Teessoon Keenya:

SAYFSM 2395 University Avenue, #200, St. Paul, MN 55114

Lakkoofsa Bilbilaa: (651) 644-3983 E-meeyilii: info@sayfsm.org

Marsariitii: www.sayfsm.org

Tajaajilawwan akka aadaatti Sirrii ta'an dhiheessuu

Sub-Saharan African Youth & Family Services in Minnesotaa keessatti sahaaraa gaditti kan jiraatan Tajaajila Dargaggootaa fi Maatii Afiriikaanotaa (SAYFSM), Afiriikaanota Minnesotaa keessa jiraatan hundumaaf, miira aadaa fi afaaniifis mijataa ta'een barnoota HIV/AIDS fi tajaajilawwan hawaasummaa

A newsletter of SAYFSM

Issue 29/September 2023

St. Paul, MN

651-644-3983

www.sayfsm.org

info@sayfsm.org

Qorannoo HIV Minnesota keessatti

Hawi Tizazu, MPH, Phd

Barreeffamni gabaabaan kun ragaalee dhiyeenya kana waa'ee HIV irratti mul'atan kan agarsiisu yoo ta'u, ba'aa HIVn Afriikaanota Sahaaraa gadii Minnesota jiraatan mudatu caalaatti hubachuuf itti fayyadamuun akka danda'amu agarsiisa. Odeeffannoo qofti weerara HIV dhaabuu kan hin dandeenye ta'us, odeeffannoo walitti qabuu fi hiikuun tooftaalee ragaa irratti hundaa'an qopheessuu keessatti tarkaanfii barbaachisaa dha.

THE RESEARCH AND THE PERSON OF THE PERSON OF

Haala kana yaada keessa galchuudhaan barreeffamni kun sababoota jalqabaa namoota HIV haaraatiin qabaman hubachuuf, gareewwan kamtu dhiibbaan isaan irra ga'aa akka jiru adda baasuuf, akkasumas odeeffannoon kun akkamitti tattaaffii ittisa hawaasaa qajeelchuuf itti fayyadamuun akka danda'amu ilaalchisee yaada dhiheessa.

Infeekshinii HIV Minnesota keessatti hubachuu

Waggoota kurnan darban keessa dhukkubni HIVn adda baafamuu hir'achuus, lakkoofsi bara 2021 lakkoofsa namoota haaraa qabaman bara 2020 waliin wal bira qabamee yoo ilaalamu 30% dabaluu agarsiisa. Barri 2021 jijjiirama adeemsa HIV calaqqisiisa jedhamee tilmaamuun hin danda'amu, garuu bara 2021tti sababoota daballii dhukkubsattoota HIVf bu'uura ta'an qorachuudhaan, daballii dhukkubsattootaa kanaas cimsanii itti yaaduun barbaachisaa dha.

Minnesota keessatti haala HIV namoota dhalataa-Afrikaa ta'an biratti

Lammiilee Minnesota kanneen dhalataa biyya Afrikaa ta'uu gabaasan biratti sadarkaan qorannoodhaan adda baafamuu

Page 2 Mbiu Page 3 Mbiu

uummata Adii Hispaniik hin taane biratti dachaa 15 ol ta'a. Namoota dhalootaan Afrikaa ta'an bara 2021tti HIVn isaanii adda baafame keessaa gara dhibbeentaa 40 ta'an waggaa tokko keessatti AIDSn qabamuu isaanii kan agarsiisu yoo ta'u, kunis namoonni dhalataa-Afriikaa ta'an Minnesota keessatti HIV waliin jiraachaa akka jiran kan agarsiisu yoo ta'u, jalqaba irratti qorannoon isaanii yeroo dheeraa dura HIV waliin jiraachaa akka jiran agarsiisa. Xiinxala kana irratti saala dabaluun dubartoonni dhalootaan Afriikaa ta'an HIVn dhiibbaa wal madaalaa hin taane irra ga'aa akka jiru agarsiisa. Dubartoota Minnesota keessatti bara 2021 HIVn qabamuun isaanii adda baafame hunda keessaa 39% dhalattoota Afriikaa turan. Walbira qabamee yoo ilaalamu dhiirota bara 2021 HIVn qabaman keessaa 9% dhalataa-Afrikaa turan.

HIVf saaxilamuu

Haalli saaxilamummaa kan namootaa irra caalaan isaanii kan hin ibsamne yoo ta'u, garuu haalawwan saaxilamummaa adda baafame keessaa amalli saalqunnamtii akka waan guddaa ta'etti caqasameera. Kun ammoo warra dhiirotaa biratti dhugaa ta'us, dubartootaaf garuu dhugaa hin turre. Yeroo jalqabaatiif qoricha lilmoo fayyadamuun dubartoota biratti haalli daddarbiinsaa bal'inaan gabaafame ture.

Odeeffannoo fayyadamuudhaan tattaaffii fayyummaa HIVn wal qabatanii jiran fooyyessuu

Odeeffannoon qorannoo HIV Minnesota keessatti qoodame, keessumaa uummata baay'ee fi adda addaa kan ta'e Minnesota keessatti dhalattoota Afriikaa wajjin kan walqabatu tattaaffii ittisaa irratti ijaaramuu fi fooyyessuu kan danda'u biyyee gabbataa dhiyeessa. Akka armaan gadiitti daandiiwwan leelliftoonni odeeffannoo barruu kana keessatti qoodaman irratti ijaaruu danda'an ni dhiyaatu.

- 1. Odeeffannoo leellisuu: hawaasa dhalataa-Afriikaa ta'aniif tooftaalee kan ittisaa kennuudhaaf odeeffannoon dabalataa waa'ee HIV barbaachisaadha. Fakkeenyaaf, odeeffannoon waa'ee haala saaxilamummaa dhibeewwan godaantota dhalataa-Afriikaa ta'anii hubannoo gatiqabeessa kan kennu ta'a.
- 2. Hawaasa dhalataa-Afriikaa keessatti fayyadama qoricha lilmootiif (IDU) beekamtii kennuu: IDUn haala fayyummaa fi nageenya namoota dhalataa-Afriikaa ta'anii Minnesota keessa jiraatan irratti

balaa guddachaa dhufeedha. Kunis baay'ina du'aa jeequmsa fayyadama waantota sammuu namaa adoochan irraa kan ka'e, akkasumas baay'ina adda baafamuu HIV kan IDUn walqabatu guddachaa dhufuu isaatiin kan mirkaneeffameedha. Tooftaaleen hariiroo HIV fi IDU gidduu jiru dhabamsiisuuf gargaaran dachaa hedduudha. Isaanis tattaaffii miidhaa hir'isuu kan meeshaalee miicuu fi qulqulleessu argachuuf haala mijeessan, akkasumas tajaajila wal'aansaa fi qoricha argachuu mirkaneessuu kan dabalatuudha. Nageenya miidhamtootaa fi kan hawaasa isaanii guddisuuf maqa-balleessii IDU irratti mul'atu furuu jalqabuun walqixa barbaachisaadha.

- 3. Tattaaffii ittisaa dachaa lama hir'isuu: tarii argannoon baay'ee nama dhibu hawaasa dhalataa-Afriikaa ta'e keessatti qorannoon HIV waliin walqabatee jiru HIVn saffisaan gara AIDStti guddachuu isaati. Irra deebi'ee ibsuuf, namoota dhalataa-Afriikaa ta'anii fi bara 2021tti HIVn isaanii adda baafame keessaa dhibbentaan 40 hanga Ebla bara 2022tti AIDS qabaachuun isaanii mirkanaa'eera. Kun kan agarsiisu namoonni hedduun isaanii osoo qorannoo ofiisaanii hin argatin dura HIV waliin jiraachaa akka turan kan agarsiisu yoo ta'u, lammiilee Ameerikaa dhalataa-Afriikaa ta'an gidduutti qorannoo HIV guddisuuf tattaaffii wal irraa hin cinne gochuun barbaachisaa ta'uu agarsiisa.
- 4. Dubartoota dhalootaan Afriikaa ta'aniif tooftaalee babal'isuu: tattaaffiin xiyyeeffannoo qabu namoota haaraa dhibee kanaan qabaman ittisuuf godhamu dhiibbaa HIVn garee hunda irratti qabu hubachuu qabaatus, dubartoota sanyii fi gosa adda addaa irraa dhufaniin wal bira qabamee yoo ilaalamu dubartoota Afrikaa keessatti dhalatan biratti saffisi adda baafamuu HIV maaliif akka ol'aanaa ta'e hubachuu fi furuuf tattaaffiin cimaan taasifamuu qaba.

Odeeffannoo dabalataa waa'ee HIV Minnesota keessatti argachuuf, maaloo marsariitii Ministeera Fayyaa Minnesota daawwadhaa ykn Kutaa Dhibee Daddarbaa Epidemiology, Ittisa fi To'annoo isaanii qunnamaa.

Maddeen odeeffannoo:

inctables.pdf

Ministeera Fayyaa Minnesota gabaasa tamsa'ina HIV fi du'a bara 2021 https://www.health.state.mn.us/diseases/hiv/stats/2021/

Namoota HIV waliin jiraatan osoo hin taanee, HIV haa lollu

Namoonni HIV waliin jiraachuu isaanii beekuu hin barbaadan, sababiin isaas maatii fi hawaasni isaan keessa jiraatan akka isaan hin jibbineef (judge), akkasumas addaan isaan hin baafneef sodaa waan qabaniif. HIV/AIDS kan qaban yoo ta'e illee, namni hundinuu, yeroo hundumaa akka isaan jaallatuu fi akka isaan deggeru beekuu qabu.

Vaayirasiin AIDS fidu, gororaan, qufaadhaan,haasaadhaan, imimmaaniin, haxxiffannaadhaan, ykn tuttuqqaa salphaa ta'e kamiin iyyuu hin faca'u. Vaayirasiin HIV harka caalmaadhaan kan inni daddarbu, karaa dhangala'aa qaama hormaata dhiiraa, dhangala'aa qaama hormaata dhalaa, dhangala'aa munnee, dhiiga, ykn aannan harmaa kan nama vaayirasii HIV posatiiv ta'ee ti.

COVID-19 dabalaa jira!

Tatamsa'inni COVID-19 ammas dabalaa jira. Weerarri COVID-19 amma deemaa jiru hawaasa keenya irratti dhiibbaa guddaa geessisaa jira.

Keessattuu hawaasni godaantota Afrikaa fi iddoo biraa irraa buqqa'an , ijoollee isaanii dabalatee, saaxilamoo ta'uun isaanii ifaadha.

Kanaafuu, balaa vaayirasichaan walqabatu irraa ofii keenyaas ta'e maatii keenya eeguuf talaalliif dursa kennuun gaariidha.